

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลสีลาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอห่มเกล้า จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลสีลาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอห่มเกล้า จังหวัดเพชรบูรณ์ ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลสีลาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอห่มเกล้า จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลสีลาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอห่มเกล้า จังหวัดเพชรบูรณ์ และดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ตำบลสีลา อำเภอห่มเกล้า จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน ๓๘๕ คน ซึ่งใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๗๑ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (T - test) การทดสอบค่าเอฟ (F - test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Anova) การวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (Key Informants) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน ๘ คน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Techniques) ประกอบบริบท (Context)

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นประชาชนผู้มารับบริการ จำนวน ๓๘๕ คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน ๒๐๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓ มีอายุ ๔๑ – ๕๐ ปี มีจำนวน ๑๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔ มีระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน ๑๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐ มีอาชีพการเกษตรกรรม จำนวน ๑๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔ มีรายได้ต่อปีระหว่าง ๗๐,๐๐๐ – ๑๐๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓

๕.๑.๔ สรุปปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลศิลาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลศิลาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์” ครั้งนี้ทำให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการแก้ไขซึ่งจำแนกเป็นรายด้าน

ปัญหา อุปสรรค คือ

๑.ด้านความพอประมาณ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีการบริหารจัดการให้ชุมชนใช้จ่ายอย่างประหยัด ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย การทำการเกษตรกรยังใช้สารเคมีเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพเพิ่มสูง องค์การบริหารส่วนตำบลศิลาไม่มีการบริหารจัดการส่งเสริมให้ชุมชนสร้างค่านิยมในการ พึ่งตนเอง เช่น การมีข้าว ผักปลาผลไม้ในท้องถิ่น เพื่อการบริโภคในเบื้องต้น

๒.ด้านความมีเหตุผล พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีการให้ความรู้และชี้แนะเรื่องการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับชุมชน ปัจจุบันเกษตรกรยังยึดติดกับเครื่องมือสมัยใหม่ในการทำการเกษตรทำให้มีต้นทุนในการประกอบอาชีพสูง องค์การบริหารส่วนตำบลศิลาไม่มีการบริหารจัดการส่งเสริมให้ชุมชนมีการพบปะสังสรรค์พัฒนาและภูมิปัญญาชาวบ้าน

๓. ด้านการมีภูมิคุ้มกัน พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีการบริหารจัดการส่งเสริมให้ชุมชนเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจัง องค์การบริหารส่วนตำบลศิลาไม่มีการบริหารจัดการส่งเสริมให้ชุมชนในการผลิตวัสดุ เชื้อเพลิงขึ้นภายในท้องถิ่น เช่น ถ่านข้าวโพด เต้าเศรษฐกิจ

๔.ด้านเงื่อนไขความรู้ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีการบริหารจัดการส่งเสริมให้ชุมชนผลิตวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี เพื่อการเกษตรและใช้งานในชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลศิลาไม่มีการบริหารจัดการมีการส่งเสริมให้ชุมชนตั้งกลุ่มเรียนรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่น

๕.ด้านเงื่อนไขคุณธรรม พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีการบริหารจัดการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพจิตใจของ ประชาชนในชุมชนด้วยกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา และวันสำคัญอื่นๆ อาทิ เช่น วันแม่แห่งชาติ วันพ่อแห่งชาติ องค์การบริหารส่วนตำบลศิลาไม่มีการบริหารจัดการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนลด ละเลิก อบายมุขในชุมชนอย่างจริงจัง

ข้อเสนอแนะ คือ

๑.ด้านความพอประมาณ พบว่าควรให้องค์การบริหารส่วนตำบลศิลา มีการบริหารจัดการส่งเสริมให้ชุมชนสร้างค่านิยมในการ พึ่งตนเอง เช่น การมีข้าว ผักปลาผลไม้ในท้องถิ่น เพื่อการบริโภคในเบื้องต้น และใช้จ่ายอย่างประหยัด ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย ควรให้องค์การบริหารส่วนตำบลศิลา มีการบริหารจัดการให้ชุมชนรู้จักประหยัดน้ำ ประหยัดไฟฟ้า และน้ำมันเชื้อเพลิง

๒.ด้านความมีเหตุผล พบว่า ควรมีการปลูกฝังให้ชุมชนในตำบลให้รู้จักการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาปฏิบัติให้มากขึ้น ควรให้องค์การบริหารส่วนตำบลศิลาให้ความรู้และชี้แนะเรื่องการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับชุมชนควรมีการจัดการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ควรมีการจัดหาความรู้ร่วมกัน เพื่อที่จะสร้างชุมชนในตำบลให้อยู่ดีกินดี

๓. ด้านการมีภูมิคุ้มกัน พบว่า ควรให้องค์การบริหารส่วนตำบลศีลามีการบริหารจัดการส่งเสริมให้ชุมชนเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจัง ควรให้องค์การบริหารส่วนตำบลศีลามีการบริหารจัดการส่งเสริมให้ชุมชนในการผลิตวัสดุ เชื้อเพลิงขึ้นภายในท้องถิ่น เช่น ถ่านข้าวโพด เตาเศรษฐกิจ

๔.ด้านเงื่อนไขความรู้ พบว่า ควรให้องค์การบริหารส่วนตำบลศีลามีการบริหารจัดการส่งเสริมให้ชุมชนผลิตวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี เพื่อการเกษตรและใช้งานในชุมชน ควรให้องค์การบริหารส่วนตำบลศีลามีการบริหารจัดการให้มีการส่งเสริมให้ชุมชนตั้งกลุ่มเรียนรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่นขึ้นมาเป็นวิทยากร

๕.ด้านเงื่อนไขคุณธรรม พบว่า ควรให้องค์การบริหารส่วนตำบลศีลามีการบริหารจัดการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพจิตใจของ ประชาชนในชุมชนด้วยกิจกรรมในวัน สำคัญทางศาสนา และวันสำคัญอื่นๆ อาทิ เช่น วันแม่แห่งชาติ วันพ่อแห่งชาติ ควรให้องค์การบริหารส่วนตำบลศีลามีการบริหารจัดการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนลด ละเลิก อบายมุขในชุมชนอย่างจริงจัง

๕.๑.๕สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) เกี่ยวกับการ “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลศีลามาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์” ครั้งนี้ทำให้ทราบถึงข้อเสนอแนะ ซึ่งจำแนกเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

๑.ด้านความพอประมาณ

ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีความสามารถในการดำรงชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีการรวมตัวเป็นกลุ่มชุมชนที่เข้มแข็ง มีความสามัคคีและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาความยากจน และปัญหาความขัดแย้ง และต้องมีความเป็นอยู่อย่างพอประมาณตนตามฐานะ ตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงใหลไปตามกระแสวัตถุนิยม มีอิสรภาพ ไม่พัวพันการอยู่กับสิ่งใด และยึดเส้นทางสายกลางในการดำรงชีวิตที่ส่งผลให้สามารถพึ่งพาตนเองได้

๒.ด้านความมีเหตุผล

ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลยึดหลักการดำเนินชีวิตที่ดีที่สุด ของกรอบแนวคิดตามหลักปรัชญา มุ่งเน้นความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา อันมีคุณลักษณะที่สำคัญคือ สามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับ ตลอดจนให้ความสำคัญกับคำว่าความพอเพียง มีการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น การตลอดต้องคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

๓. ด้านการมีภูมิคุ้มกัน

ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล มีการเตรียมความพร้อมรู้เท่าทัน ต่อผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงต่างๆ มีความยืดหยุ่นในการปรับตัว มีความเข้มแข็ง มั่นคง และยั่งยืน มีการร่วมแรงร่วมใจเพื่อประกอบอาชีพต่างๆ ให้บรรลุผลสำเร็จ และการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะ เกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกลภายใต้ข้อจำกัดของความรู้ที่มีอยู่ และสร้างภูมิคุ้มกันในตัวให้พอเพียงที่จะสามารถพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้

๔.ด้านเงื่อนไขความรู้

ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างฉลาดพร้อมทั้งหาทางเพิ่มคุณค่า โดยมีการยึดอยู่บนหลักการของความยั่งยืน เช่น มีการแปรรูปสินค้า มีการขยายพันธุ์พืช และมีการวางแผนในการดำเนินชีวิต เช่น การทำการเกษตร มีการสำรองน้ำไว้ใช้หน้าแล้ง และยังมีการแบ่งปันความรู้ในทางเกษตรกรรม เช่น การทำเกษตรผสมผสาน และยังทำให้เกิดความสามัคคีภายในหมู่บ้าน และมีการนำความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอดเผยแพร่ให้ได้รับผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน และมีการเสาะแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติหรือวัตถุในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด อีกด้วย

๕.ด้านเงื่อนไขคุณธรรม

ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล สามารถเข้าถึงหลักของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างแท้จริงและมีการสร้างผลผลิตและเมื่อผลิตได้เหลือกินเหลือใช้จึงขายหากผลิตได้ไม่พอก็ต้องซื้อบ้าง มิได้มุ่งผลิตเพื่อขายเพียงอย่างเดียว มีการแบ่งปันช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน สร้างสรรค์พลังทางบวก นำไปสู่ความสามัคคี การพัฒนาที่สมดุล และยั่งยืนและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ และมีการดำเนินชีวิตในทางสายกลาง คือการพออยู่ พอกิน ไม่ฟุ้งเฟ้อ โดยการทำไร่นา ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ ในการดำเนินชีวิต มีดำรงตนในหลักความมีเมตตา และดำเนินชีวิตตามหลักทางสายกลาง ไม่ฟุ้งเฟ้อ มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินชีวิตพร้อมกับควบคู่ความเมตตาคุณธรรม เพื่อให้ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในสังคม

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูล การวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลศีลาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์” มีประเด็นการอภิปรายผล ดังนี้

๕.๒.๑ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลศีลาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์” โดยภาพรวม

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลศีลาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลศีลาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปริยญา วิฑูรย์ (จันทะมงคล) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ประชาชนมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน มีเพียงด้านการสร้างภูมิคุ้มกันของระบบเศรษฐกิจที่อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือด้านการสร้าง

และพัฒนาการรวมกลุ่ม ($\bar{X} = 3.78$) ด้านการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 3.68$) ด้านการส่งเสริมการเกษตรทฤษฎีใหม่ ($\bar{X} = 3.54$) และด้านการสร้างภูมิคุ้มกันของระบบเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.32$)^๑ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ณทพงษ์ วิยะรัตน์** ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองช้างคอก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี” พบว่า ๑.ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองช้างคอก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับปานกลาง^๒

๕.๒.๒ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลศิลาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกเป็นรายด้าน

๑. ด้านความพอประมาณ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลศิลาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ๓.๙๘ เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อของด้านความพอประมาณ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ แสดงว่า การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลศิลาที่มีความพอประมาณในการบริหารจัดการ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัย **นายฐพชัย ทดนนท์** ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสำน อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดอำนาจเจริญ” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสำน อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดอำนาจเจริญ คือได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนได้นำไปปฏิบัติในระดับครอบครัวชุมชนยังไม่ขยายกว้างออกไป ซึ่งสรุปได้ว่า ดังนี้ คือโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านความพอประมาณ (รู้จักความพอดี อยู่พอดี กินพอดีตามอัตภาพพึ่งตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีคุณธรรมด้วยความพอเพียง) ความมีเหตุผล (ความเข้าใจด้วยเหตุและผลอย่างเหมาะสมจากความรู้ ภูมิปัญญาสังคม วัฒนธรรมในท้องถิ่น มาปรับแก้ปัญหาและพึ่งตนเองให้ได้อย่างรอบคอบ) ด้านความมีภูมิคุ้มกัน (การเตรียมพร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นต่อโครงการกิจกรรมต่างๆ และการดำเนินงานของชุมชนเพื่อตอบสนองปัญหาโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ อย่างแท้จริงที่คาดว่าจะเกิดในอนาคตทั้งใกล้และไกล) ด้านความรู้ (การมีความรู้ร่วมกันในการจัดการดำเนินชีวิตเศรษฐกิจ หนี้สิน ดิน น้ำ ป่า ข้าวปลาอาหาร การออม การผลิต การบริโภค การลงทุน สุขภาพ สิ่งแวดล้อมทั้งด้านข่าวสารและเทคโนโลยี)

^๑ พระปรีญา วิฑูรย์ (จันทร์มงคล), บทบาทด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ท่าช้าง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่, **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๖.

^๒ ณทพงษ์ วิยะรัตน์, “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองช้างคอก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี), ๒๕๔๘.

ด้านคุณธรรม (การพึ่งพาช่วยเหลือกันมีความซื่อสัตย์ สุจริต ความอดทน ความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต) พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน^๓

ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ภัทรมาศ จริยเวชวัฒนา** ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านฉาง” เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารตำบลบ้านฉาง พนักงานเทศบาล และผู้นำชุมชน จำนวน ๖ คน ผลการศึกษาพบว่า ในการบริหารจัดการของเทศบาลบ้านฉางตามหลักธรรมาภิบาล ได้จัดทำโครงการตามนโยบายและเทศบัญญัติในด้านต่างๆ แต่ยังมีปัญหาในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานการทำงานในเทศบาลยังไม่เป็นระบบ โดยพนักงานส่วนหนึ่งยังคงยึดติดกับระบบงานแบบเก่า ไม่ยอมรับระเบียบกฎเกณฑ์ใหม่ๆ ทางด้านกระบวนการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารเทศบาลตำบลบ้านฉาง พบว่าเทศบาลตำบลบ้านฉางมีความเสมอภาคและการกระจายพัฒนาอย่างทั่วถึงไม่มีการเลือกปฏิบัติและได้จัดตั้งคณะกรรมการชุมชนร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาการจัดซื้อจัดจ้าง กระบวนการต่างๆ ส่วนใหญ่มีความเปิดเผยตรงไปตรงมา พบว่าคณะกรรมการชุมชนที่ได้รับการแต่งตั้งเข้ามานั้นบางคนไม่เห็นแก่ประโยชน์ชุมชน แต่จะเข้ามาเพื่อผลประโยชน์ให้กับตนเอง^๔

๒. ด้านความมีเหตุผล ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลศีลาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๔.๐๘ เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อของด้านความมีเหตุผล พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ แสดงว่า การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลศีลาที่มีความมีเหตุผลในการบริหารจัดการ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัย **นางสาวจรรุวรรณ บัวทุม** ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกรณีศึกษาสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรมสาขาจังหวัดพิจิตร” ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกรณีศึกษาสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรมสาขาจังหวัดพิจิตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๙๒) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีภูมิคุ้มกัน ด้านความมีเหตุผล ด้านความรู้ และด้านคุณธรรม พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน^๕ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **อินทรา สุภาแสน** ได้วิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการ ส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลป่าปอง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ต่อการพัฒนาวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในพื้นที่

^๓ รุพชัย ทตันท, “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสำน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๖.

^๔ สุภัทรมาศ จริยเวชวัฒนา, “การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านฉาง”, **วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๗).

^๕ จรรุวรรณ บัวทุม, “การพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกรณีศึกษาสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรมสาขาจังหวัดพิจิตร”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๖.

พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลป่าปง ได้นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาบรรจุในแผนพัฒนาสามปี ในยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาส่งเสริมการเกษตร โดยมุ่งเน้นส่งเสริมสนับสนุนการประกอบอาชีพทางการเกษตรและ เศรษฐกิจพอเพียง ได้ดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่ม เครือข่ายภาคประชาชน โดยส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนขึ้น มีกิจกรรมที่มุ่งเน้นการใช้ประโยชน์จากที่ดิน ทำกินประกอบอาชีพเกษตรกรรม และปรับเปลี่ยนทัศนคติแนวคิด และวิธีการผลิต โดยอาศัย ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้ภูมิปัญญา และวัตถุดิบที่หาได้ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการประกอบ อาชีพ เป็นต้น^๖

๓. ด้านการมีภูมิคุ้มกัน ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการ องค์การบริหารส่วนตำบลศิลาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๙๓ เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อของการมีภูมิคุ้มกัน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ แสดงว่า การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการมีภูมิคุ้มกันในการบริหารจัดการ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัย พระธีระพงศ์ ธีรปญโญ (จันทนา) ได้วิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัย พบว่า ๑) ประสิทธิผลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช บุคลากรมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ ด้านการบริหารวัสดุอุปกรณ์ ($\bar{X} = 3.91$) ด้านการบริหารทั่วไป ($\bar{X} = 3.84$) ด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 3.75$) และด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{X} = 3.73$)^๗ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ มนูญ มุกขประดิษฐ์ ได้วิจัยเรื่อง วิเคราะห์ปรัชญาและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง อันเนื่องมาจากพระราชดำริกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาประเทศในช่วง ๕ ทศวรรษที่ผ่านมา ชี้ให้เห็นชัดถึงผลการพัฒนาที่ไม่สมดุล ทำให้เกิดความ เหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้เกิดปัญหาความยากจนและความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ความอ่อนแอของสังคมไทยภายใต้กระแสวัตถุนิยมและบริโภคนิยมยังก่อให้เกิด ปัญหาทางศีลธรรม จริยธรรม และค่านิยม ในวิถีชีวิตที่ต้งามของคนไทยอย่างรุนแรงอีกด้วย ขณะเดียวกันกับที่ โครงการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริกว่า ๓๐๐๐ โครงการที่มุ่งเน้นความพออยู่ พอกิน พอเพียงและคุณภาพชีวิตของประชากรที่ได้น้อมนำเอาหลักพระพุทธรธรรมมาเป็นแนวทางการพัฒนาของพระองค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริได้ก่อให้เกิดคุณูปการแก่ประชาชนและประเทศชาติ จนกระทั่งภาครัฐได้น้อมนำเอา ไปเป็นปรัชญานำในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ เพื่อเป็นแนวทางการ พัฒนาของประเทศไทย ผลของการศึกษาวิจัยจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สรุปได้ว่า การพัฒนาประเทศตามแนวทางปรัชญา

^๖ อินทรา สุภาแสน, “บทบาทผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลป่าปง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่”, **การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๕๓,

^๗ พระธีระพงศ์ ธีรปญโญ (จันทนา) , “ประสิทธิผลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๖.

เศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งมีรากฐานมาจาก หลักธรรมในพระพุทธศาสนานั้น จะทำให้สังคมและประเทศชาติดำเนินไปได้อย่างมั่นคง ยั่งยืน มีภูมิคุ้มกัน มีคุณภาพและมีคุณภาพชีวิตที่ดี^{๘๘}

๔. ด้านเงื่อนไขความรู้ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลศิลาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๔.๐๔ เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อของด้านเงื่อนไขความรู้ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ แสดงว่าการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลศิลาที่มีเงื่อนไขความรู้ในการบริหารจัดการ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัย พัทรี ศรสุรินทร์ ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์” ผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุหรืออุปกรณ์และด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน^{๘๙} ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระวิทยา ญาณसार (คัมภีร์) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับผลการวิจัยพบว่า เศรษฐกิจพอเพียงได้แก่ เศรษฐกิจที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความพอดี พออยู่พอกิน พอใช้ มีเศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเองได้ ให้มีความพอเพียงกับตัวเอง อยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน โดยต้องสร้างพื้นฐาน ทางเศรษฐกิจของตนเอง ให้ดีเสียก่อน คือตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ ไม่ใช่มุ่งหวังแต่จะทุบทุสร้าง ความเจริญยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเอง ย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นไป^{๙๐}

๕. ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลศิลาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๔.๐๒ เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อของด้านเงื่อนไขคุณธรรม พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ แสดงว่าการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลศิลาที่มีเงื่อนไขคุณธรรมในการบริหารจัดการ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัย พระคณพศ กิตติสาร (ประกอบเสียง) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอบางกรวยจังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัย พนักงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางกรวยมีความคิดเห็นต่อการตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวม

^{๘๘} มนูญ มุกขประดิษฐ์, “วิเคราะห์ปรัชญาและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา”, *พุทธศาสนคัมภีร์ฉบับพิมพ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๔๘.

^{๘๙} พัทรี ศรสุรินทร์, “การบริหารจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๖.

^{๙๐} พระวิทยา ญาณसार (คัมภีร์), “การศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท”, *พุทธศาสนคัมภีร์ฉบับพิมพ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๕$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่าผู้บริหาร พนักงาน และลูกจ้าง ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางกรวยมีความคิดเห็นต่อการ ตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน^{๑๑} ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมเด็จพระ ปิ่นทยา ได้วิจัยเรื่อง ทศนคติของประชาชนต่อการบริหารเทศบาล ตำบลจอมทอง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า “ทัศนคติของประชาชนต่อการบริหารงานในภาพรวมมีประสิทธิภาพดี แต่ในอนาคตอันใกล้นี้เทศบาลจอมทองจะต้องมีการระดมอำนาจและหน้าที่ที่เพิ่มมากขึ้นตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ฉะนั้น คณะผู้บริหารที่มีนายกเทศมนตรีและเทศมนตรี จะต้องเป็นผู้มีความรู้ และมีขีดความสามารถในการปฏิบัติและบริหารงาน เพื่อรองรับการถ่ายโอนบริการสาธารณะและการจัดสรรงบประมาณที่มากขึ้น โดยเฉพาะโครงการหรือบริการของเทศบาล จะต้องตอบสนองความต้องการของคนทุกระดับการศึกษา โครงการที่ตอบสนองความต้องการของผู้มีการศึกษาน้อย ที่เห็นว่ามีประสิทธิภาพดีอยู่แล้ว ก็ให้คงไว้และปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น และจะต้องจัดทำโครงการหรือวิธีการบริหารที่จะสร้างความพึงพอใจให้กับคนที่มีการศึกษาสูง เพราะคนกลุ่มนี้ยังต้องการเห็นการพัฒนาเทศบาลจอมทองมากกว่านี้ โดยคณะผู้บริหารจะต้องตระหนักถึงการบริหารจัดการเทศบาลที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของชุมชนท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น โดยการรับฟังข่าวสาร ข้อเสนอแนะ ของประชาชนและยอมรับการตรวจสอบการใช้อำนาจทั้งจากประชาชนและสภาเทศบาล ซึ่งการกระทำดังกล่าวจะนำไปสู่การพัฒนาที่ดียิ่งขึ้น และจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อประชาชนในเขตเทศบาลจอมทอง^{๑๒}

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. การบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลศิลาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในเศรษฐกิจพอเพียงคือการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารในการผลิตจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารให้ทั่วถึงหรือการประชุมเพื่อชี้แจงปัญหาต่างๆ ภายในองค์กรและชุมชนให้รับรู้ อย่างสม่ำเสมอ

๒. การบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลศิลาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและควรให้บุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจไปให้ความรู้ประชาชนในการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพในการดำเนินชีวิต

๓. การบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลศิลาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับบุคคลและระดับครอบครัว โดยเฉพาะการเกษตรกร ซึ่งรายได้จากการขายส่วนที่เหลือเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวให้เกิดขึ้นในระดับครอบครัว

^{๑๑} พระคณพศ กิตติสาโร (ประกอบเสียง), “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอบางกรวยจังหวัดนนทบุรี, วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

^{๑๒} สมเด็จพระ ปิ่นทยา, “ทัศนคติของประชาชนต่อการบริหารเทศบาล ตำบลจอมทอง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : เชียงใหม่), ๒๕๔๘.

๔. การบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลศิลาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับชุมชนและระดับองค์กร สนับสนุนให้กลุ่มรวมพลังกันในรูปสหกรณ์ หรือธุรกิจต่างๆ รวมกันในลักษณะเครือข่ายวิสาหกิจ เกิดความพอเพียงในวิถีปฏิบัติอย่างแท้จริง

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลศิลาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในเชิงปฏิบัติการ องค์การบริหารส่วนตำบลควรดำเนินการคือ

๑. ควรประสานกับทางประชาชนในการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง

๒. ควรจัดทำแผนส่งเสริมให้ต่อเนื่องและมีความชัดเจน มีงบประมาณส่งเสริมสนับสนุนอย่างเพียงพอ มีการติดตามผล แนะนำจากเจ้าหน้าที่ รวมถึงมีการประเมินความก้าวหน้าแต่ละหมู่บ้าน โดยมีตัวชี้วัดความสำเร็จโดยมีการรายงานผลทุกเดือน

๓. ควรมีศูนย์สาธิตหรือถ่ายทอดเศรษฐกิจพอเพียงในการเป็นสถานที่ให้ความรู้ รวมถึงควรมีการจัดทำหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบให้เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติของคนในหมู่บ้าน ให้ครบทุกหมู่บ้านทั้งตำบลโดยมีผู้รับผิดชอบเป็นบุคลากรในตำบล หรือมีผู้นำภูมิปัญญาท้องถิ่น

๔. ควรมีการกระตุ้นโดยมีการประกวดหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงดีเด่นในระดับหมู่บ้าน โดยมีรางวัลให้เป็นกำลังใจในการดำเนินการต่อไป

๕. ควรมีการส่งเสริมเชิงปฏิบัติแก่ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่องให้ครอบคลุมในทุกหมู่บ้าน

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับหลักธรรมสัปปุริสธรรม ๗ ในการบริหารจัดการของจังหวัดเพชรบูรณ์

๒. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาภาพชีวิตของประชาชนภายในชุมชนเทศบาลเมืองหล่มสักตามแนวพุทธศาสนา

๓. ควรทำการศึกษาวิจัยการบริหารการพัฒนาแหล่งน้ำของเทศบาลในเขตอำเภอหล่มสัก

๔. ควรทำการศึกษาบทบาทของผู้นำชุมชนในการดำเนินงานตามกรอบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา